

VALTIONEUVOSTON ASETUS TERVEYSTARKASTUSLENTOASEMISTA

1. Pääasiallinen sisältö

Asetuksen tarkoituksena on säätää terveystarkastuslentoasemista. Esityksen mukaan Suomen ainoa kansainvälisen terveyssäännösten mukaisesti nimetty terveystarkastuslentoasema olisi Helsinki-Vantaa. Se ei kuitenkaan estäisi viranomaisia määräämstä ilma-alusta laskeutumaan jollekin toiselle lentoasemalle, jolla tiedetään olevan terveystarkastuksiin tarvittavat valmiudet. Asetus on tarkoitettu tulemaan voimaan mahdollisimman pian.

2. Tausta

Tartuntataudit voivat levitä nopeasti lentomatrustajien, -rahdin tai lentolaitteiden välityksellä. Tartuntatautilain (1227/2016) mukaan tartuntatautiin torjunnan yleinen suunnittelu, ohjaus ja valvonta kuuluvat sosiaali- ja terveysministeriölle. Tartuntatautiin torjunnassa ja siihen liittyvässä kansainvälisessä yhteistyössä on tartuntatautilain säännösten lisäksi noudatettava, mitä Maailman terveysjärjestön kansainvälinen terveyssäännöstö (2005) (SopS 51/2007) edellyttää ja otettava huomioon Euroopan unionin tartuntatauteja koskevat päätökset ja säädökset.

Maailman terveysjärjestön (WHO) kansainvälisen terveyssäännösten (IHR) 20 artiklan mukaan sopimusvaltioiden tulee nimetä ne lentoasemat, joilla kehitetään terveystarkastuksia koskevien vaatimusten mukaisia valmiuksia. Sopimusvaltioiden tulee hyödyntää olemassa olevia kansallisia rakenteita ja voimavaroja terveyssäännösten mukaisia keskeisiä valmiuksia koskevien vaatimusten täyttämiseksi. Ilmailulain (864/2014) mukaan terveystarkastuslentoasemista säädetään valtioneuvoston asetuksella.

Tartuntatautiin torjunnan kansallisena asiantuntijalaitoksena toimii Terveiden ja hyvinvoinnin laitos. Alueellisesti tartuntatautiin torjunnan ohjauksesta ja valvonnasta vastaavat aluehallintovirastot. Sairaanhoidopiirit ovat omilla alueillaan tartuntatautiin vastustamistyön asiantuntijoita. Ilmailun terveystarkastuksiin liittyviä valmiuksia on Suomessa kehitetty Helsinki-Vantaan ja Turun lentoasemilla laajassa yhteistyössä eri viranomaisten ja toiminnanharjoittajien kanssa. Valmiuksia pystytään järjestämään muidenkin yliopistollisten sairaaloiden läheisille lentoasemille.

3. Sovellettavat säännökset

Ilmailulaki (864/2014) 168 §
Tartuntatautilaki (1227/2016)
Terveystarkastuslaki (763/1994)
Maailman terveysjärjestön kansainvälinen terveyssäännöstö (2005) (SopS 51/2007)
Kansainvälisen siviili-ilmailun yleissopimus (SopS 11/1949)

4. Asetuksen yksityiskohtainen sisältö

1 § Terveystarkastuslentoasemat

Pykälän 1 momentissa säädettäisiin, että kansainvälisessä terveystarkastuksessa tarkoitettu nimetty terveystarkastuslentoasema olisi Suomessa Helsinki-Vantaan lentoasema. Helsinki-Vantaa on Suomen päälentoasema, jonka infrastruktuuri on käytännössä aina käytettävissä. Pääkaupunkiseudun viranomaisilla ja lentoasematoimijoilla on yhteisesti sovitut ja harjoitellut toimintamallit mahdollisten tartuntatautilanteiden varalta. Pykälän 2 momentti mahdollistaisi ilmailun terveystarkastusten tekemisen myös muilla sellaisilla lentoasemilla, joilla on siihen tarvittavat valmiudet. Tällaisia valmiuksia on kehitetty erityisesti Turun seudulla, mutta ei ole tarkoituksenmukaista rajata pois muiden pitkällä kiitotiellä varustettujen lentoasemien läheisten yliopistollisten sairaaloiden mahdollisia valmiuksia. Tartuntaepäilty lento on mahdollista ohjata myös muuhun maahan.

2 § Voimaantulo

Asetus tulisi voimaan XX päivänä kuuta 2017.

5. Asian valmistelu

Asetusta on valmisteltu sosiaali- ja terveysministeriössä sekä liikenne- ja viestintäministeriössä. Asetuksen ensimmäisissä luonnoksissa oli useampia pykäläitä kuin nyt ehdotetussa. Pois jätetyissä pykälissä olisi säädetty terveystarkastusviranomaisten valtuuksista ilmailun tartuntatautilanteissa. Valmistelun edetessä osoittautui, että tarvittavat valtuudet perustuvat tartuntatautilakiin, terveydensuojelulakiin ja kansainväliseen terveystarkastukseen, eikä niistä tarvitse säätää tässä yhteydessä.

Terveystarkastusviranomaisilla on tartuntatautilain ja kansainvälisen terveystarkastuksen nojalla tarvittavat valtuudet pyytää ja saada tietoa toiminnanharjoittajilta epidemian havaitsemiseksi, selvittämiseksi ja tartunnan jäljittämiseksi. Kansainvälisen terveystarkastuksen 38 artiklassa on määräys ilma-aluksen päällikön tai tämän edustajan velvollisuudesta antaa lentoaseman toimivaltaiselle viranomaiselle ilma-aluksen yleisilmoituksen terveystarkastus. Tartuntatautilain 25 § koskee tiedonsaantioikeutta epidemian havaitsemiseksi, selvittämiseksi ja tartunnan jäljittämiseksi. Pykälä sisältää lentotoiminnan harjoittajan velvoitteen antaa henkilötietoja salassapitosäännösten estämättä. Terveydensuojelulain 6 §:n nojalla kunnan terveydensuojeluviranomainen on tarvittaessa velvollinen myöntämään ilma-alukselle terveystarkastuslentoasemasta.

Liikenne- ja viestintäministeriö lähetti asetusluonnoksen lausuttavaksi terveys-, pelastus- ja liikenneviranomaisille sekä lentoyhtiöille ja lentoasematoimijoille. Lausunnoissa ...

6. Esitys

Valtioneuvosto antaa liitteen mukaisen asetuksen terveystarkastuslentoasemista.